

Toespraak van Jan Jaap Knol, directeur van het Fonds voor Cultuurparticipatie, tijdens de opening van het pand Kromme Nieuwegracht 68-70.

Utrecht, 19 januari 2010

Dames en heren,

Welkom! We zijn blij dat u er bent. We hopen dat ons huis een plek in Utrecht wordt waar u geregeld komt. Mijn naam is Jan Jaap Knol, directeur van het fonds. Samen met onze collega's van de Vrede, mede namens onze Raden van Toezicht, presenteren we u een kort en feestelijk programma.

Een hartelijk welkom aan de burgemeester. De gemeente Utrecht heeft zich geweldig ingezet om onze organisaties een passend onderdak te bieden.

We are very pleased to welcome Paul Collard, director of Creativity, Culture and Education. For years you have been dedicated to the cause of cultural participation and we look forward to learn about your practice in the UK.

Er is muziek, een speerpunt voor ons fonds, van Arjan Jongsma en Jasper Mook.

En we zijn heel gelukkig met de komst straks van minister Plasterk, initiator en oprichter van ons fonds.

Dames en heren, het Fonds voor Cultuurparticipatie hóórt in Utrecht. Dichtbij de collega's van Kunstfactor, Kunstconnectie, Cultuurnetwerk Nederland en het Nederlands Centrum voor Volkscultuur. Op een steenworp van het Paushuize, waar we vaak spreken met de collega's van gemeenten en provincies. En midden in het hart van deze mooie stad, met zijn bruisende cultureel leven. Amateurkunst heeft daarin een vanzelfsprekende plaats. Hier in deze Remonstrantse kerk zongen afgelopen zomer amateurkoren uit heel Europa tijdens het festival Europa Cantat. ZIMIHC, het Utrechtse huis voor amateurkunst, geldt landelijk als voorbeeld. En overal, van Kanaleneiland tot Overvecht, maakt het Utrechts Centrum voor Kunsten kinderen wegwijs in de wereld van kunst en cultuur. Utrecht is een stad waarin alle aspecten van cultuurparticipatie volop aanwezig zijn.

Soms op een verborgen manier. Ik loop dagelijks van het station de binnenstad in. Ik ben er honderd keer aan voorbij gegaan, maar plotseling viel mijn oog vorige week op een klein, in de stoep gemetseld tegeltje. Op de Catherijnesingel, vlakbij de roltrap naar het station. Op het tegeltje staat: 'Wat was er eerder, de Ik of het Wij?'.

Een dichterlijke variant op de aloude vraag naar de kip en het ei. Een vraag die in plaats van antwoorden vooral veel nieuwe vragen oproept. Maar hoe het ook zij, onze missie als fonds, het stimuleren van de *actieve* deelname aan kunst en cultuur, heeft alles met dat 'Ik' en met het 'Wij' te maken.

Want als iets individuele mensen de ruimte geeft om hun eigen gedachten, gevoelsleven en verbeelding te laten groeien, dan is dat wel het zelf schrijven, toneelspelen, vormgeven, dansen of muziek maken.

Maar de 'Ik' doet dat bij uitstek samen met het 'Wij'. Actieve deelname aan kunst en cultuur **verbindt** mensen met elkaar. Het is geen franje, geen bijzaak, maar een fundament voor onze samenleving. Een fundament, gevormd door de inzet, energie en het enthousiasme van miljoenen amateurkunstenaars en honderdduizenden vrijwilligers. Steun van de overheden en van het Fonds voor Cultuurparticipatie maakt de noodzakelijke voorzieningen, opleidingen en begeleiding mogelijk. Zodat mensen in al hun diversiteit de kans krijgen zich steeds verder te ontwikkelen. Zodat het fundament wordt versterkt. Kunst kan niet zonder samenleving. De samenleving niet zonder kunst. Cultuurbeleid gaat altijd over kunst én samenleving.

Actieve deelname aan kunst en cultuur is voor veel mensen niet vanzelfsprekend. 'Kunst, da's niks voor mij', zeggen mensen soms. Niet omdat ze niet van muziek of niet van verhalen zouden houden. Ze zeggen het eerder omdat ze een grote afstand ervaren tussen culturele instellingen en hen zelf. Er zit geregeld een verborgen boodschap in zo'n zin: "Da's niks voor mij, niet voor mij bedoeld, ze zullen me wel te dom vinden daar".

Gelukkig zetten veel culturele instellingen zich in om de afstand te overbruggen. En het kan ook niet anders. Participeren, *meedoen*, is een woord van deze tijd. Op web 2.0 creëren mensen hun eigen communities. Ze zijn er kunstconsument én –producent. Virtueel en in het echt vervagen de grenzen tussen amateurs en professionals. In plaats van dichte grenzen komen er steeds meer tussentinten bij. En er is een enorme behoefte aan kennis, podia en scholing bij mensen.

In zijn antwoord hierop moet de traditionele infrastructuur zich niet verschansen in een reservaat. Een toekomstgerichte culturele sector stelt zich open voor nieuwe vormen van participatie en biedt letterlijk ruimte aan nieuwe generaties. Het culturele leven wordt er niet oppervlakkiger, maar juist dynamischer, diverser en actueler van. En de betrokkenheid vanuit de samenleving neemt toe.

Utrecht laat het zien. Afgelopen zaterdag won stadsbewoner Kyteman met zijn hiphoporkest de Jaarlijkse popprijs. Het definitieve einde van de muzikale verzuiling, schreef de Volkskrant mede naar aanleiding van het succes van de man die voor Utrecht ook een klassieke ode voor klavecimbel componeerde. We voelen ons als fonds thuis in deze stad waar grenzen steeds weer openingen blijken te zijn. Samen met de Vrede nogmaals welkom in ons gebouw. En welkom, laat dat vooral ook steeds de boodschap van de culturele sector aan de samenleving zijn.

Ik dank u voor uw aandacht.